

Posudek na diplomovou práci Vandy Bayerové

Diplomová práce Vandy Bayerové „Nelegitimní děti v českých zemích v 18. a 19. století“ (85 str., resumé, seznam použitých pramenů a literatury) navazuje na předcházející studijní orientaci autorky; vyznačuje se pro ni typickým odborným přehledem, komplexním vnímáním problému i důkladností, s jakou ke zvolené problematice přistoupila.

To dokládá už osnova diplomové práce, která v logické posloupnosti sleduje základní otázky nepochybně atraktivního interdisciplinárního tématu. Po úvodu a zhodnocení dostupné odborné literatury, případně jednotlivých publikací (str.1-8) zařadila autorka do textu nejprve výklad klíčových pojmů, aby se v následující 4.kapitole s názvem „Problematika v širších souvislostech“ (str.12-32) zaměřila na historický přehled, týkající se otázek předmanželského sexu, názorů na postavení svobodných matek a na infanticidium. Součástí diplomové práce je nástin populačních teorií, pokračující výkladem o překážkách v uzavření sňatku a o nekřtěných dětech, abotech a infanticidii v lidových představách, přičemž celou pasáž uzavírá příslušný statistický přehled od druhé poloviny 19.století. Následující 5.kapitola diplomové práce upozorňuje na právní aspekty problematiky; obsahuje přehled právních norem, zákoníků a zákonů, pocházející z období od středověku až do 19.století, doplněný také nástinem vývoje zvykového práva – sem patří i zmínka o funkci pranýře a pasáž o smolných knihách jako významném historickém prameni. Navazujícím tématem je postoj církve, který je v další 6.kapitole charakterizován nejen z hlediska oficiálních názorů, ale i z pohledu společenské praxe – například prohřešky duchovních ve vztahu k celibátu; zde autorka připomíná známé zásady kanonického práva v otázkách zasnub, ohlášek, atd.(str.43-49). Významnými lékařskými aspekty zvolené problematiky – antikoncepcí, aborty i samotným pojmem animatio – se zabývá 7.kapitola (str.49-58), zdůrazňující i úlohu porodních babiček jako svědkyň, případně „spolupachatelek“ při porodech nelegitimních dětí, aby autorka tuto první část diplomové práce uzavřela 8.kapitolou s názvem „Nalezince a jejich chovanci“, v níž se věnuje systému péče o matku a dítě i problémům pěstounství (str.59-67).

Po této zevrubné historicko-teoretické části diplomové práce následuje druhá část – totiž 9.kapitola s názvem „Excerpce matrik“, v níž autorka předkládá výsledky, dosažené v rámci vlastního archivního výzkumu. Vybrala si k němu farnost Oleško u Kostelce nad Černými Lesy, která svou sociální skladbou odpovídala průměrné zemědělské lokalitě a která se vyznačovala pěstounstvím jako častým přivýdělkem místních rodin. Jak autorka v rámci výzkumu zjistila, obec Oleško, kde byly přijímány pražské děti do pěstounské péče - a jíž procházela frekventovaná silnice z Prahy na Kutnou Horu - bývala zároveň místem častých vojenských přehlídek pražské posádky. Kapitola obsahuje zajímavý statistický přehled získaných dat, který autorka interpretuje také pomocí dvou modelových situací, typických pro zvolenou farnost (str.75-83). Závěrečné shrnutí (str. 84-85) pak stručně hodnotí odbornou literaturu k tématu i stav současného bádání, během něhož autorka mj. dospěla k názoru, že „konflikt mezi oficiálním a utajeným životem mnoha žen byl velmi výrazný.“

Diplomová práce Vandy Bayerové, věnovaná zdánlivě podružnému sociálnímu fenoménu nelegitimních dětí v 18. a 19.století, představuje významný příspěvek k otázkám kulturní historie, historické antropologie, etnografie i sociologie vesnice, který by bylo třeba alespoň zčásti publikovat. Autorka, která přistoupila k formulování problému s vědomím nezbytnosti jeho interdisciplinárního studia, se připravila důkladným studiem pramenů a odborné literatury, aby své znalosti posléze aplikovala v samostatném archivním výzkumu. Práce je přehledně a logicky členěna, vesměs dobře stylizována, obsahuje zevrubný seznam použitých pramenů a odborné literatury (str.87-92), ale i osm barevných grafů, ilustrujících získaná data.

Diplomovou práci Vandy Bayerové tedy hodnotím jako výbornou a doporučuji její přijetí k obhajobě.

V Praze dne 10.9.2008.

doc. L. Socháčková

